

S reportaj

Epidaurul de la epicentru

Există, risipite prin țară, câteva teatre a căror valoare istorică este de netăgăduit. Despre starea actuală a acestor clădiri, ca și despre ceea ce se face pentru ca ele să nu dispară, măcinat de puterea timpului, vrem să vă vorbim acum și în numerele viitoare.

*
* *

La începutul acestui secol (în 1908), un om mărinos și iubitor de teatru a hotărât să-și investească întreaga avere în construirea a două lăcașuri culturale: un ateneu și un teatru. Pentru aceasta, maiorul Gheorghe Pastia a adresat primăriei orașului Focșani o petiție, solicitând aprobările necesare. Clădirea teatrului urma să fie "o podoabă a orașului" și avea menirea de a "înălța spiritul și sentimentul național al cetățenilor noștri".

În urma a două concursuri s-a decis ca arhitectul și totodată constructorul viitorului teatru să fie inginerul Constantin C. Ciugolea. Proiectul purta numele "Tosca". În primăvara anului 1909 au început lucrările, care au durat până în 1911, când primăria a hotărât că de decorațiunile interioare avea să se ocupe pictorul N.V. Romano. La 21 noiembrie 1913 a fost inaugurată splendida clădire a teatrului, prin festivități ca-

re au durat trei zile. Începând cu acel moment, pe scena focșăneană aveau să se perinde actori de seamă ai teatrului românesc: Ion Manolescu, Constantin Nottara, Tony Bulandra, Lucia Sturdza Bulandra, Agatha Bârsescu, George Storin. Tot aici au avut loc importante evenimente muzicale, în cadrul cărora au evoluat George Enescu, Nicolae Leonard, Ion Voicu, George Niculescu-Bassu.

Încă de la acea vreme, concomitent cu astfel de manifestări, activează aici și trupe de amatori. În 1975, colectivul de actori ai Casei Municipale de Cultură primește titlul "Teatrul Popular de Amatori", jucând, firește, pe scena "Pastia".

În anii 1969-1970, clădirea a fost restaurată. La cutremurul din 1977, a suferit prima avarie gravă: scena s-a desprins ușor de restul sălii. Au fost făcute unele reparații superficiale, însă, o dată cu cutremurul din 1986, vechile fisuri s-au amplificat și au apărut altele noi. Acțiunea

de restaurare a început abia în anii '90, întrucât înainte de această dată prim-secretarul de partid al județului a comunicat forurilor superioare că "nu există pagube majore în Vrancea".

În 1990, s-a constatat din nou că această clădire de inestimabilă valoare nu poate fi renovată, din cauza unui viciu administrativ: teatrul făcea parte din gestiunea Primăriei, care însă, la acea vreme, nu avea serviciu de urbanism și de amenajare a teritoriului. S-a convenit "transferarea" clădirii la Consiliul Județean. Toate bune și frumoase! Pentru că structura de rezistență se șubrezise în mod periculos, s-a hotărât consolidarea din temelii a teatrului. S-a pomit la treabă, fără a se întocmi însă și un plan de lucrări care să respecte caracteristicile clădirii. Teatrul a fost în scurtă vreme "cămășuit" în beton. Și, pentru că nimeni nu s-a gândit să apeleze la un specialist, scena a rămas fără "buzunare" (adică fără acele locuri atât de

Înainte...

... și după „tratament“

necesare pentru depozitarea decorului), fără fosă, fără posibilitatea de a mai avea vreodată o centrală termică proprie – totul fiind temeinic acoperit cu ciment. După spusele unui actor, teatrul poate fi folosit acum ca o cazemată. În aceste

condiții, și acustica sălii (despre care se spune că era desăvârșită) a fost definitiv compromisă. Și lucrurile nu s-au oprit aici. Constructorii au început finisările exterioare înainte de a repara acoperișul... Oricum, chiar după ce acesta a fost refăcut, prima furtună a spulberat tabla. Astăzi, clădirea teatrului arată onorabil pe dinafară; n-ai de unde să știi cum arată pe dinăuntru pentru simplul motiv că are lacăte la uși. Am aflat, totuși, de la directorul instituției că înăuntru plouă (sau ninge) liniștit. Ceea ce se construise în numai patru ani continuă să se strice de vreo opt ani încoace. Gurile rele spun că fonduri uriașe s-au scurs, în acest timp, prin buzunarele te miri cui și că, și acum, dacă vrei să cumperi ceva mai ieftin un sac de ciment, te duci... la teatru.

O speranță totuși mai există. Ministrul Culturii, Ion Caramitru, și-a adus aminte că această clădire face parte din patrimoniu, drept pentru care a alocat în primăvara acestui an 100 000 000 de lei pentru întocmirea unui proiect de lucrări. Directorul teatrului și actorii sunt, însă, pesimiști: costurile cresc de la o zi la alta, iar zidurile continuă să se deterioreze. În iulie 1998, după stabilirea bugetului, Consiliul Județean a avut generozitatea de a mai aloca pentru lucrări suma de 300 000 000 de lei, care însă nu ajunge

nici măcar pentru plata datorilor.

Chiar și în aceste condiții, dorința focșănenilor de a onora tradiția e mare. Printr-o hotărâre a Consiliului local (din aprilie 1994) s-a înființat, pe temelile Teatrului Popular, Teatrul Municipal din Focșani, susținut de bugetul local și având statut profesionist. În 1996 a avut loc primul concurs pentru ocuparea postului de director și pentru angajarea personalului tehnico-administrativ. Astăzi există paisprezece angajați, dintre care cinci actori cu studii medii. Nu există o sală de repetiții, necum una de spectacole, nu sunt ateliere și nici magazii de decoruri și costume. Nu pot fi aduși actori profesioniști pentru că nu există nici o locuință de serviciu ce le-ar putea fi oferită. Mai mult, aceștia nu pot fi angajați pentru că, deși aprobat bugetul pe 1998, Ministerul Finanțelor nu a trimis nici până azi normativele de aplicare, astfel încât noul stat de funcțiuni, care prevedea și patru posturi de actori cu studii superioare și un post de regizor, nu poate fi aprobat. Totuși, la Focșani se face teatru. După cum ne mărturisește unul dintre actorii micului colectiv, Sorin Francu: "Înlocuim banii cu sufletul și mergem înainte"...

Marinela Tepus

Sf flash

Modelul Astaloș

Scândva N. Iorga despre autorul român care, pentru a fi celebru la *Fălcu*, trebuie să fie, mai înainte, afirmat la *Paris*... Desigur, cărturarul nu putea să anticipeze vremea când autorul român, pentru a fi prețuit și jucat pe scenă în țara sa, trebuie să fi stat, sau doar să fi fost, pur și simplu, la Paris sau în altă capitală a lumii.

Față de modelul Iorga, azi *afirmarea* nu mai e necesară. Simpla *locuire* a cetăților marcante e îndestulătoare. Ce-a făcut acolo dramaturgul nostru, nu contează. Nici câte volume a publicat (dacă a publicat), nici ce piese i s-au jucat (dacă s-au jucat). El poate să fi fost gigolo la Paris, portar de hotel la Roma, hamal la Amsterdam sau *gambler* în orice cazinou care îl mai primește. Când revine în țara natală, indiferent că a părăsit-o din motive de conștiință sau ca să nu fie prizonier pentru vreo coțcărie, e sărbătorit și orice text al său e montat triumfal, măcar că, apoi, n-are viață mai lungă de cinci reprezentații. Orice frază scoate pe gură, este aplaudat cu slugărmicie. Căci omul, mai ales dacă e un pic mitoman, îi face pe alții să creadă c-o să-i ducă în orașul-lumină unde el este mai presus de toți.

Când lui Eftimiu i s-a jucat o piesă la Paris, Argehezi a notat cu acreală că oriunde, acolo sau la Tombuctu, "dl. Eftimiu va rămâne mereu dl. Eftimiu". Acum e invers. Fostul fante întors din Europa, obligatoriu cu accent străin, vine acasă ca să arate că, măcar în fosta lui țară, poate să nu mai fie anonimul nebăgat în seamă. Textele lui, dacă sos-

esc în plicuri cu ștampilă "par avion" și timbre exotice, capătă, în ochii celor naivi sau doar oportuniști, o poleială care, până a se coji, îi face să-l serbeze pe bietul peștișor de Sena sau Tamisa și să i se adreseze numai cu "maestre".

De ce scriu asta? Din invidie? Nicidecum. Chiar mă impresionează că omul, cât de nul ar fi, înstrăinat și apăsat de anonim, vine să culeagă, măcar de-aici, un strop de căldură. Poate nici nu bănuiește sau nu vrea să creadă că unii dintre cei ce-l elogiază n-o fac fără interes și, în spate, se strâmbă la micile sale mofturi literare. Că speră să-l ciugulească.

Da, mă înduioșezi, "maestre", când vii să cumperi, cu banii strănși prin cine știe ce inavuabile metode, un pic de stimă românească de care, săracul, n-ai avut parte. Însă, pardon, nu-mi place să-mi dai lecții! Ia-ți mâna de pe creștetul meu și bate-i pe burtă numai pe cei care se fac că nu-ți văd găunoșenia. Te premiezi, te joci? Banii tăi, treaba ta. Dar mai încet cu morala și cu aforismele. Că n-ai talent, nici informații, nici valoare.

Ah, dacă lumea te-ar fi recunoscut, primeam! Dar, vai, dacă erai un Ionescu, sau un Cioran, sau un Eliade, ai fi rămas să-ți trăiești acolo gloria și am fi auzit de tine. Nu te mai întorceai aici să faci paradă și, culmea obrăzniciei, să ne dai "indicații". Să te îmbeți cu țuica cea mai îndoielnică și să crezi, prin aburii ei, că ai ajuns, măcar acum, cineva.

Horia Gârbea